

В кожному випуску довідника перед переліком сіл і описом археологічних об'єктів буде вміщена коротка загальна характеристика останніх з поясненням всіх спеціальних назв (культур, епох, періодів та інших термінів), що полегшить користування довідником. Текст вступного нариса можна доповнити ілюстраціями типових знахідок кожної епохи, картами розміщення пам'яток тощо. Довідник міститиме необхідні списки — покажчики матеріалів за періодами, культурами, типами тощо.

Обсяг випуску по кожній області — 4—5 друкованих аркушів. Для редагування текстів при Інституті археології створена редакційна колегія, до складу якої входять фахівці з усіх галузей археології.

Треба сподіватися, що створення і видання великим тиражем довідника про археологічні пам'ятки республіки значно полегшить діяльність краєзнавців на місцях. Таке видання конче необхідне працівникам сільського господарства і численній армії будівельників, що матимуть можливість враховувати наявність археологічних об'єктів при плануванні польових і будівельних робіт. Довідники, безперечно, стануть у пригоді й фахівцям-археологам.

І. С. ВІНОКУР

Охоронні розкопки на Поділлі

Поліська археологічна експедиція та Кам'янець-Подільська міська секція пам'яток археології Товариства охорони пам'яток історії та археології поряд із стаціонарними дослідженнями приділяють належну увагу розкопкам в місцях руйнування археологічних пам'яток.

У 1966 р. в с. Бедриківці Городоцького району Хмельницької області, в урочищі Лиса Гора місцевий колгосп розпочав земляні роботи на схилах, де було закладено ряд терасоподібних уступів шириною 5—6 м. На одній з таких терас, на висоті близько 50 м над рівнем струмка, що впадає в р. Смотрич, трапилось обгоріле каміння.

Дослідження, проведені на місці знахідки, показали, що це залишки стародавнього жертovníка округлої в плані форми. Основу його було викладено з каменю. Діаметр кладки — близько 6 м, товщина кам'яної вимостки — 0,35—0,45 м. В центрі жертovníка мав лінзоподібне заглиблення з сильно обпаленим дном. Каміні вимостки досить щільно прилягали один до одного. В центральній частині збереглися залишки глиняної обмазки. На всій площі споруди було чимало попелу, деревного вугілля. Тут же знайдені кістки тварин і окремі фрагменти кераміки скіфського часу з валиком та перлинним орнаментом.

У 1967 р. розвідка нашої експедиції (О. М. Приходнюк, В. К. Стороженко) виявила залишки слов'янського селища середини I тисячоліття н. е. в с. Устя Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. У відслоненні берега Дністра трапились два сильно зруйнованих напівземлянкових житла.

Було вирішено провести тут охоронні розкопки. В результаті вдалося зберегти залишки семи жител-напівземлянків середини I тисячоліття н. е. Поблизу вказаного поселення тоді ж було відкрито й частково досліджено могильник черняхівської культури¹.

Дослідження проводились також у 1968 р. поблизу с. Лісогірка Городоцького району Хмельницької області. На першій надзаплавній терасі у відслоненні, що утворилося під час розчистки грейдером ґрунтової дороги, були виявлені залишки гончарної печі черняхівської культури. Устя її звернуте до р. Смотрич. Горно, вирізане у матеріку, в плані мало човноподібну форму, зужувалося до устя і розширювалося в тильній частині. У поздовжньому напрямку розчищено обпалену опорну стінку з глини. На ній трималася основа випалювальної камери. Довжина печі 2,4 м, ширина — 1,7—1,9 м.

В східній частині горна, під залишками склепіння, наявна значна кількість уламків черняхівського посуду. Біля устя печі виявлено передпечну яму овальної форми, заповнену золюю, деревним вугіллям та окремими фрагментами черняхівської кераміки.

Гончарна піч з Лісогірки має прями конструктивні аналогії в черняхівських горнах Луки-Врубловецької².

Таким чином, завдяки пильному ставленню Подільської археологічної експедиції до земляних робіт, які проводяться на території Хмельницької області, виявлено і досліджено ряд важливих археологічних пам'яток, що належать до різних археологічних культур.

¹ І. С. Винокур, О. М. Приходнюк, А. Т. Смиленко. Исследование славянских памятников в Устье на Среднем Днестре.— Археологические исследования на Украине в 1968 г. вып. III. К., 1971, стор. 218—223.

² И. Д. Зильманович. Гончарные печи Луки-Врублевской.— КСИА АН СССР, вып. 112, 1967, стор. 112—118.